

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ У ТЕПЛОЕНЕРГЕТИЦІ В УМОВАХ МОНОПОЛІСТИЧНОГО РИНКУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОАОА

В останні роки в Україні зроблено чимало кроків для врегулювання питань ціноутворення у сфері житлово-комунальних послуг (ЖКП). Передусім, створена необхідна законодавча база, на основі якої була утворена і діє децентралізована система формування тарифів. У межах цієї системи ціни (тарифи) на житлово-комунальні послуги встановлюють органи місцевого самоврядування, затверджуючи їх у розмірі економічно обґрунтованих витрат на виробництво. Водночас, слід зазначити, що розрахунки таких витрат здійснюють безпосередньо виконавці або виробники цих послуг, які подають відповідні розробки на затвердження органам місцевого самоврядування. Причому в разі затвердження цін (тарифів) на окремі види житлово-комунальних послуг нижчими від розміру економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво орган, що їх затвердив, зобов'язаний відшкодувати з відповідного місцевого бюджету виконавцям (виробникам) різницю між затвердженим розміром цін (тарифів) та економічно обґрунтованими витратами на виробництво цих послуг.

Одна з важливих особливостей існування природних монополій є те, що вони можуть мати тимчасовий характер, тому що певні зміни можуть привести до зникнення об'єктивних умов для їх існування.

Зміна ситуації на ринку щодо цін ресурсів і попиту на продукцію або послуги може виступити об'єктивною основою припинення існування природної монополії.

Негативні наслідки існування природних монополій в економіці проявляється трьома наступними напрямками:

- нерациональне господарювання;
- встановлення завищених цін на продукцію (послуги);
- неналежна якість продукції (послуг).

Наслідком недосконалої тарифної політики в сфері теплопостачання є можливість природних монополій покривати власну неефективність за рахунок споживачів, а державі - перекладати свої функції на суб'єктів підприємництва, які не можуть протистояти цьому (перехресне субсидування). Це свідчить про необхідність активізації зусиль, спрямованих на удосконалення державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання та переходу до ринкових механізмів господарської діяльності в сфері теплопостачання.

Негативні наслідки існування природних монополій в теплоенергетиці проявляються в нерациональному господарюванні і неналежної якості продукції (послуг), відсутність мотивації до підвищення ефективності та зменшення собівартості продукції.

З 1 серпня ціна на газ в Україні зросла для промислових споживачів і державних установ. Загальна вартість блакитного палива зросла на 1,7-1,8%, або на 177,6-189,6 гривень за 1 тисячу кубічних метрів. Про це повідомляє "Нафтогаз" на своєму офіційному сайті. Згідно з оприлюдненою інформацією, з 1 серпня для таких споживачів ціна на газ, включаючи ПДВ, складе 10 130,4 - 11 083,2 гривень за тисячу кубічних метрів. Зауважимо, що ще в липні ця цифра дорівнювала сумі в 9 952,8 - 10 893,6 гривень за тисячу кубічних метрів.

Отже, перехід до конкурентних ринкових механізмів господарської діяльності і стимулюючого ціноутворення для суб'єктів природних монополій позитивним чином сприятиме захисту економічних інтересів споживачів та виробників і сприятиме розвитку національної економіки.